

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z GEOGRAFII KL I – III

Wymagania podstawowe- ocena 2 i 3, wymagania ponadpodstawowe -oceny wyższe.

Uczniowie otrzymali wydruki wymagań dla każdej klasy.

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z GEORRAFII DLA KLASY I –GEOGRAFIA FIZYCZNA (nowa podstawa)

Wymagania podstawowe

Dział programu, Materiał naucz. Liczba godzin	Wymagania podstawowe Uczeń poprawnie:
Obraz Ziemi: - Cele i podział geografii, - kształt i wymiary Ziemi, -siatka geograficzna i kartograficzna, -współrzędne geograficzne, - mapa i plan, elementy, - skala mapy, - rodzaje map, - wysokość względna i bezwzględna Ziemia w Kosmosie -Budowa U.S i Kosmosu, -Ruch obrotowy Ziemi i jego skutki, - ruch obiegowy Ziemi i jego skutki, -współrzędne geograficzne, -orientacja na Ziemi, - skala mapy.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Określa kształt i wymiary Ziemi ○ Wie co to jest siatka geogr. i kartograficzna ○ Określa współrzędne matematyczne i geogr. z dokładnością do 1 stopnia, ○ Rozróżnia rodzaje skali mapy, ○ Oblicza odległość rzeczywistą, ○ Zna kierunki, orientuje się na mapie i planach różnego rodzaju ○ Odczytuje wysokość względną i bezwzględną z rysunku poziomicowego ○ Omawia budowę Układu Słonecznego i położenie Ziemi w kosmosie, ○ Zna ciała niebieskie U.S., ○ Wymienia cechy i skutki ruchu wirowego i obiegowego ○ Omawia zależność między ruchem obrotowym i zmianą czasu, ○ Odczytuje z mapy strefy czasu czas strefowy, zna linie zmiany daty ○ Podaje daty przesilen i równonocy, ○ Omawia na schemacie różnice w oświetleniu Ziemi.
SFERY ZIEMI, -sfery Ziemi i Ich współzależności Geologia (Wnętrze Ziemi i rzeźbiarce powierzchni oraz tajemnice natury) -budowa wnętrza Ziemi, -teoria płyt litosfery, -minerały, rodzaje skał, -Dzieje Ziemi, -procesy wewnętrzne kształtujące pow. Ziemi,, -procesy zewnętrzne; działanie rzek, mórz, lodowców, wiatru, procesy krasowe, - ukształtowanie łądów i oceanów, -gleby, proces glebowy, czynniki glebotwórcze, -gleby strefowe i astrefowe.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Opisuje strefy Ziemi ○ Wymienia przykłady zależności między strefami ○ Omawia na schemacie budowę wnętrza Ziemi ○ Klasyfikuje skały według genezy ○ Rozpoznaje typowe skały, ○ Podaje przykłady wykorzystania skał i min. ○ Wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości Ziemi przy pomocy tabeli stratyg. ○ Wymienia czynniki zewnętrzne i wew. kształtujące pow. Ziemi ○ Podaje przyczyny i skutki trzęsień Ziemi i wulkanizmu, ○ Lokalizuje na mapie obszary sejsmiczne, ○ Wyjaśnia podstawowe pojęcia związane z procesami wew. i zew. ○ Nazywa i rozpoznaje formy różnych rodzajów procesów rzeźbotwórczych ○ Pokazuje na mapach wielkie formy uksz. pionowego łądów i oceanów, ○ Wyjaśnia co to jest proces glebotwórczy, ○ Wymienia czynniki glebotwórcze, ○ Wskazuje na profilu poziomy glebowe, ○ Wymienia typowe gleby strefowe i niestrefowe
Atmosfera/ -skład i budowa atmosfery -troposfera i warstwa ozonowa -Temperatura powietrza -ciśnienie atmosferyczne i wiatr -opady atmosferyczna -pogoda i klimat, cechy -czynniki klimatyczne -strefy klimatyczne na Ziemi -zależność klimatyczno-glebowo-roślinna na ziemi	<ul style="list-style-type: none"> ○ Wymienia warstwy atmosfery ○ Zna skład atmosfery, ozonu i jego znaczenie ○ Oblicza średnie temperatury, amplitudę , sumy opadów ○ Wskazuje na mapach świata obszary najcieplejsze, zimne o różnych wartościach opadów ○ Na mapach synoptycznych rozpoznaje wyże, niżę i inne cechy pogody ○ Wyjaśnia mechanizm tworzenia się wiatrów ○ Wie co to są pasaty, monsuny, feny ○ Wskazuje na mapie gdzie wiej w/w wiatry ○ Wie jakie czynniki wpływają na rozkład temperatury, ciśnienia, opadów. ○ Zna cechy pogody i klimatu ○ Wymienia czynniki klimatyczne ○ Opisuje cechy klimatu na podstawie diagramów, umie je wykonać ○ Wymienia strefy klimat. ich najważniejsze cechy, pokazuje je na mapach klimatyce. ○ Zna główne strefy roślinne
Hydrosfera -Stany skupienia wody i obieg wody w przyrodzie -Wody morskie, oceany, typy mórz -Ruchy wody morskiej -Zasolenie -Znaczenie dla człowieka -Wody płynące: system rzeczny, biegi rzeki -cechy -największe rzeki świata -klimat a typy rzek -Jeziora i bagna: cechy i typy jezior -obszary bagiennie i ich znaczenie -wody podziemne: rodzaje, wykorzystanie -wody artezyjskie, mineralne, cieplice -Lodowce i łądolody: ich znaczenie -lodowce górskie	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zna stany skupienia wody, przyczyny zmian ○ Zna elementy małego i dużego obiegu wody ○ Wymienia i pokazuje oceny i wybrane morza ○ Zna pływy i prądy morskie ○ Zna przyczyny zasolenia wód morskich ○ Wymienia rodzaje wód powierzchniowych i podziemnych ○ Zna elementy systemu rzecznoego, pokazuje na schemacie ○ Zna i pokazuje na mapie największe rzeki ○ Wyjaśnia rolę rzek w środowisku ○ Zna cechy biegu rzeki ○ Wie dlaczego powstają lodowce i łądolody ○ Zna typy genetyczne jezior ○ Lokalizuje na mapie największe jeziora ○ Zna formy polodowcowe w górach i na nizinach

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z GEORRAFII DLA KLASY I –GEOGRAFIA FIZYCZNA (nowa podstawa)

Wymagania ponadpodstawowe

Dział programu, Materiał naucz. Liczba godzin	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń poprawnie:
<p>Obraz Ziemi: 10 godz. - Cele i podział geografii, - kształt i wymiary Ziemi, -siatka geograficzna i kartograficzna, - współrzędne geograficzne, - mapa i plan, elementy, - skala mapy, - rodzaje map, - wysokość względna i bezwzględna</p> <p>Ziemia w Kosmosie:6g. -Budowa U.S i Kosmosu, -Ruch obrotowy Ziemi i jego skutki, - ruch obiegowy Ziemi i jego skutki,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Określa współrzędne geogr. – matem. z dokładnością minuty. • Lokalizuje na mapie obiekty na podstawie współrzędnych, • Wykonuje różne obliczenia ze skalą mapy, • Odczytuje z map i planów informacje przedstawione różnymi metodami kartograficznymi, • Analizuje i interpretuje treści różnych map i planów, • Posługuje się w praktyce , w zależności od potrzeby różnymi mapami i planami, • Odczytuje rysunek poziomicowy • Porównuje ciała niebieskie, <ul style="list-style-type: none"> ○ Porównuje teorię heliocentryczną z geocentryczną, ○ Uzasadnia potrzebę wprowadzenia czasu urzędowego, ○ Oblicza czas miejscowy na podstawie dł. geograficznej, ○ Wyjaśnia zależność między oświetleniem Ziemi a porami roku, ○ Oblicza wysokość słońca w dniach równonocy i przesileni, ○ Wyjaśnia związek między ruchem obiegowym, zmianą długości dnia i nocy oraz wysokością Słońca w różnych szerokościach geogr. ○ Wyjaśnia wpływ ruchów Ziemi na życie i działalność ludzi,
<p>SFERY ZIEMI, -sfery Ziemi i Ich współzależności /1 godz. Geologia;/ (Wnętrze Ziemi i rzeźbiarze powierzchni oraz tajemnice natury) 8 godz. -budowa wnętrza Ziemi, -teoria płyt litosfery, -minerały, rodzaje skał, -Dzieje Ziemi, -procesy wewnętrzne kształtujące pow. Ziemi., -procesy zewnętrzne; działanie rzek, mórz, lodowców, wiatru, procesy krasowe, - ukształtowanie łądów i oceanów, -gleby, proces glebowy, czynniki glebotwórcze, -gleby strefowe i astrefowe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Charakteryzuje zależności między sferami Ziemi ○ Opisuje wpływ człowieka na funkcjonowanie Ziemi ○ Porównuje warstwy wnętrza Ziemi ○ Wyjaśnia różnice między skałą i minerałem ○ Wie jak powstają skały magmowe, osadowe i metamorficzne ○ Wymienia ery i okresy w dziejach Ziemi ○ Omawia najważniejsze wydarzenia geologiczne w erach ○ Zna metody oznaczania wieku skał ○ Omawia ogólne założenia teorii płyt litosfery ○ Omawia na schemacie proces tworzenia gór fałdowych, zrębowych i wulkanicznych ○ Omawia wpływ czynników wew. i zew. na kształtowanie powierzchni Ziemi ○ Wyjaśnia procesy wietrzenia, erozji, akumulacji różnych czynników rzeźbotwórczych ○ Wyjaśnia mechanizm tworzenia różnych form rzeźby na powierzchni Ziemi ○ Wie jak odczytać profil hipsometryczny ○ Lokalizuje na mapach konturowych największe formy ukształtowania pionowego łądów ○ Wykazuje zależność między czynnikami a typem gleby ○ Omawia najważniejsze rodzaje gleb strefowych i astrefowych ○ Odczytuje z map tematycznych zależność między klimatem glebą i roślinnością.
<p>Atmosfera/6 g -skład i budowa atmosfery -troposfera i warstwa ozonowa -Temperatura powietrza -ciśnienie atmosferyczne i wiatr -opady atmosferyczna -pogoda i klimat, cechy -czynniki klimatyczne -strefy klimatyczne na Ziemi -zależność klimatyczno-glebowo-roślinna na ziemi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Omawia cechy warstw atmosfery i zjawiska tam występujące ○ Wyjaśnia wpływ czynników klimatycznych na rozkład i cechy klimatów i cechy klimatu danego miejsca ○ Omawia cyrkulację pasatową, monsunową na Ziemi ○ Rozumie mechanizm tworzenia wiatrów ○ Wykonuje diagramy klimatyczne i je analizuje ○ Klasyfikuje klimaty na podstawie diagramów ○ Charakteryzuje klimat górski, monsunowy ○ Zna typowe rośliny, gleby dla danej strefy klimatycznej ○ Ocenia przydatność warunków klimatycznych dla gospodarki człowieka ○ Zna zagrożenia dla atmosfery ze strony człowieka
<p>Hydrosfera/5 godz -Stany skupienia wody i obieg wody w przyrodzie -Wody morskie, oceany, typy mórz -Ruchy wody morskiej -Zasolenie -Znaczenie dla człowieka -rodzaje wód powierzchniowych; wody płynące, Jeziora i bagna: cechy i typy jezior, obszary bagienne i ich znaczenie -Wody podziemne: rodzaje, wykorzystanie -wody artezyjskie, mineralne, cieplice -Lodowce i łądolody: ich znaczenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Wyjaśnia mechanizm tworzenia pływów i prądów morskich ○ Określa różnice między ciepłymi i zimnymi prądami morskimi ○ Lokalizuje na mapie największe prądy morskie ○ Wyjaśnia zależność między klimatem i zasoleniem ○ Lokalizuje na mapach wybrane morza ○ Omawia gospodarcze znaczenie wód na Ziemi ○ Wyjaśnia przyczyny tworzenia ujść lejkowatych i delt ○ Podpisuje na mapach konturowych wybrane rzeki ○ Wyjaśnia jak biegi rzeki modelują rzeźbę terenu ○ Lokalizuje na mapach wybrane jeziora ○ Objaśnia pojęcia: wody artezyjskie, gejzery, cieplice ○ opisuje schemat basenu artezyjskiego ○ Opisuje działalność rzeźbotwórczą lodowców górskich i łądolodów ○ Opisuje warunki tworzenia lodowców ○ Omawia znaczenie lodowców dla człowieka i Ich zagrożenia

Dział programu, Materiał naucz. Liczba godzin	Wymagania podstawowe Uczeń poprawnie:
<p>Obraz Ziemi ; 15 godzin - Sprawy organizacyjne, definicja i podział geografii - kształt i rozmiary Ziemi , - współrzędne geograficzne - mapa i jej elementy, rodzaje map - skala mapy - plan - metody przedstawiania treści geograficznych na mapach - rysunek poziomicowy</p> <p>Ziemia w Kosmosie: 10 g. -Budowa U.S i Kosmosu, -Ruch obrotowy Ziemi i jego skutki, - ruch obiegowy Ziemi i jego skutki, strefy oświetlenia Ziemi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Podaje przykłady źródła wiedzy geograficznej ○ Opisuje kształt Ziemi ○ Określa współrzędne matematyczne i geogr. z dokładnością do 1 stopnia (z pomocą nauczyciela) ○ Orientuje się na mapie, odczytuje legende, zna kierunki ○ Odczytuje z map treści przedstawione za pomocą różnych metod ○ Lokalizuje na mapach kontynenty i wybrane elementy (największe formy) ○ Posługuje się skalą mapy do obliczenia odległości w terenie ○ Posługuje się planem, identyfikuje dane obiekty za pomocą legendy ○ Zna podstawowe pojęcia rysunku poziomicowego, odczytuje wysokości bezwzględne i liczy względne <ul style="list-style-type: none"> ○ Omawia budowę Układu Słonecznego i położenie Ziemi w kosmosie (na podstawie schematów) ○ Zna ciała niebieskie U.S., ○ Wymienia cechy i skutki ruchu wirowego i obiegowego ○ Odczytuje z mapy strefy czasu czas strefowy. ○ Podaje daty przesileni i równonocy(zna daty początkowe pór roku)
<p>SFERY ZIEMI, -sfery Ziemi i Ich współzależności /1 godz. Geologia- rzeźbiarze natury;/15 godz. -budowa wnętrza Ziemi, -teoria płyt litosfery, -minerały, rodzaje skał, -Dzieje Ziemi, -procesy wewnętrzne kształtujące pow. Ziemi,, -procesy zewnętrzne; działanie rzek, mórz, lodowców, wiatru, procesy krasowe, - ukształtowanie lądów i oceanów, -gleby, proces glebowy, czynniki glebotwórcze,rodzaje gleb</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Wymienia strefy Ziemi ○ Omawia na schemacie budowę wnętrza Ziemi ○ Rozpoznaje typowe skały, ○ Podaje przykłady wykorzystania skał i min. ○ Wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości Ziemi przy pomocy tabeli stratyg. ○ Opisuje trzęsienia Ziemi i wulkanizm, ○ Odczytuje z mapy poziomicowej wys. względne i bezwzględne ○ Pokazuje na mapach wielkie formy uksz. pionowego lądów i oceanów, ○ Wyjaśnia co to jest gleba ○ Wymienia czynniki glebotwórcze, ○ Wskazuje na profilu poziomy glebowe, ○ Wymienia typowe gleby – z mapy gleb
<p>Atmosfera/ 10 -skład i budowa atmosfery -troposfera i warstwa ozonowa -Temperatura powietrza -ciśnienie atmosferyczne i wiatr -opady atmosferyczna -pogoda i klimat, cechy -czynniki klimatyczne -strefy klimatyczne na Ziemi -zależność klimatyczno-glebowo-roślinna na ziemi</p>	<p>Zna skład atmosfery, ozonu i jego znaczenie Wie co to pogoda i klimat, wymienia składniki , jednostki</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Wskazuje na mapach świata obszary najcieplejsze, zimne o różnych wartościach opadów ○ Zna rodzaje wiatrów pasaty, monsuny, feny ○ Wskazuje na mapie gdzie wieją w/w wiatry ○ Wie jakie czynniki wpływają na rozkład temperatury, ciśnienia, opadów. ○ Wymienia czynniki klimatyczne ○ Opisuje cechy klimatu na podstawie diagramów, umie je wykonać ○ Wymienia strefy klimatyczne (z mapy klimatycznej) ○ Zna główne strefy roślinne (mapa roślinności naturalnej)
<p>Hydrosfera/8godz -Stany skupienia wód -Obieg wody w przyrodzie -Wody morskie, oceany, t--typy mórz -Ruchy wody morskiej -Zasolenie -Znaczenie dla człowieka -Wody płynące: system rzeczny -biegi rzeki -największe rzeki świata -Jeziora i bagna: cechy i typy jezior -obszary bagienne i ich znaczenie -wody podziemne: rodzaje, wykorzystanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zna stany skupienia wody. ○ Zna elementy małego i dużego obiegu wody ○ Wymienia i pokazuje oceany i wybrane morza ○ Zna pływy i prądy morskie ○ Zna przyczyny zasolenia wód morskich ○ Wymienia rodzaje wód powierzchniowych i podziemnych ○ Zna elementy systemu rzeczno, pokazuje na schemacie ○ Pokazuje na mapie największe rzeki ○ Wyjaśnia role rzek , jezior i zalewów w środowisku ○ Lokalizuje na mapie największe jeziora ○

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z GEORRAFII DLA KLASY II- EOGRAFIA REGIONALNA ŚWIATA

Wymagania podstawowe

Dział programu Materiał Ilość godzin	Wymagania podstawowe Uczeń poprawnie:
I. Kontynenty i oceany na kuli ziemskiej/ 2 g. <ul style="list-style-type: none"> o Zakres geografii regionalnej o Rozkład lądów i oceanów o Współrzędne i rozciągłości 	<ul style="list-style-type: none"> o Zna nazwy i lokalizację kontynentów i oceanów, orientuje się na mapie kontynentów i oceanów, zna podstawowe formy ukształtowania pow. i dna Omawia rozwinięcie linii brzegowej o Posługuje się danymi statystycznymi, współrzędnymi geograficznymi, skalą mapy
II. Zakres wymagań dotyczących wszystkich kolejno omawianych kontynentów: Afryki, Ameryki N i S. Europy, Azji i Australii i Antarktydy <ul style="list-style-type: none"> o Położenie geograficzne o Ukształtowanie powierzchni i budowa geolog. o Linia brzegowa o Klimat o Strefy klimatyczno-roślinne o Wody powierzchniowe o Zróżnicowanie rasowe, językowe i religijne ludności o Rozmieszczenie ludności o Podział polityczny o Problemy mieszkańców o Wskaźniki PKB i HDI o Cechy gospodarki kontynentu 	<ul style="list-style-type: none"> o określa położenie geograficzne danego kontynentu na kuli ziemskiej o porównuje linię brzegową kontynentu z linią innych kontynentów i wskazuje jej elementy na mapie o określa cechy ukształtowania powierzchni kontynentu o wymienia czynniki geograficzne kształtujące klimat o charakteryzuje klimat na podstawie mapy klimatycznej i klimatogramów o wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego o wskazuje na mapie ważniejsze obiekty geograficzne: rzeki, jeziora, krainy geograficzne o omawia, na podstawie mapy i danych statystycznych, zróżnicowanie rasowe, religijne oraz etniczne ludności danego kontynentu o wskazuje na mapie kontynentu i podaje nazwy obszarów o dużej oraz małej gęstości zaludnienia , analizuje poziom i warunki życia mieszkańców o omawia rozwój gospodarki : rozwój rolnictwa, przemysłu i usług o wylicza nazwy najważniejszych roślin żywieniowych i eksportowych uprawianych na kontynencie o wskazuje na mapie wybrane państwa (w Europie wszystkie) i podaje nazwy ich stolic o stosuje poprawną terminologię geograficzną
<ul style="list-style-type: none"> o Afryka /5 g.: w/w + o Rowy tektoniczne o Eksplozja demograficzna o Problemy mieszkańców Afryki o Wskaźniki PKB i HDI, różce rozwoju gospod. o Środowisko przyrodnicze, ludność i gospodarka Egiptu, Etiopii oraz Republiki Południowej Afryki 	<ul style="list-style-type: none"> • Wszystkie wymienione w rozdz. 2 + • wylicza nazwy najważniejszych roślin żywieniowych i eksportowych uprawianych w Afryce • określa położenie geograficzne Egiptu, Etiopii oraz Republiki Południowej Afryki • wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego i gospodarki Egiptu, Etiopii i RPA • porównuje Egipt, Etiopię i RPA pod względem przyrodn. i społeczno-gospodarczym • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • podaje przyczyny i obszary konfliktów w Afryce
<ul style="list-style-type: none"> o Ameryka N i S /6 g.:w/w + o Migracje o Rozmieszczenie ludności o Procesy urbanizacyjne o Miasta-giganty o Uwarunkowania rozwoju gospodarczego o Bogata północ i biedne południe o Środowisko przyrodnicze, ludność i gospodarka Stanów Zjednoczonych, Meksyku oraz Brazylii 	<ul style="list-style-type: none"> o wyjaśnia terminy: Ameryka Łacińska oraz Ameryka Środkowa o analizuje skutki gwałtownego wzrostu liczby ludności w wielkich miastach, zna ich nazwy i położenie o podaje nazwy i wskazuje na mapie obszary o największej koncentracji przemysłu w Ameryce N i S o wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego USA, Meksyku i Brazylii o podaje główne cechy społeczno-gospodarcze USA, Meksyku oraz Brazylii o opisuje typowe cechy miast USA, Meksyku i Brazylii o podaje nazwy najważniejszych roślin żywieniowych i eksportowych uprawianych w USA, Meksyku i Brazylii o wymienia czynniki decydujące o gospodarczej potędze Stanów Zjednoczonych o opisuje genezę i znaczenie Doliny Krzemowej
V. Antarktyda /1 g. w/w + <ul style="list-style-type: none"> o Pokrywa lodowa o Badania Antarktydy i działalność człowieka o Sytuacja prawna Antarktydy 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy pokrywy lodowej Antarktydy • charakteryzuje bariery ograniczające rozwój życia na Antarktydzie • omawia status prawny Antarktydy
VI. Australia /2 g. w/w + <ul style="list-style-type: none"> o Baseny artezyjskie o Zróżnicowanie ludności, urbanizacja o Gospodarka o Regiony geograficzne Oceanii 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje podziału geograficznego Oceanii na podstawie mapy ogólnogeograficznej • charakteryzuje cechy środowiska przyrodniczego Australii i Oceanii ze szczególnym uwzględnieniem cech klimatu oraz specyfiki świata roślin i zwierząt • omawia wybrane zagadnienia gospodarcze ze szczególnym uwzględnieniem roli górnictwa, rolnictwa, turystyki i handlu zagranicznego w funkcjonowaniu Australii
VII. EUROPA /12 g. W/W + <ul style="list-style-type: none"> • Potencjał gospodarczy • Okręgi przemysłowe Europy • Zróżnicowanie poziomu rozwoju przemysłu • Energetyka w Europie • Środowisko przyrodnicze, ludność i gospodarka Rosji, Litwy, Białorusi, Ukrainy, Czech, Słowacji, Niemiec, Włoch i Wielkiej Brytanii 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ zlodowaceń na rzeźbę powierzchni Europy • omawia przyczyny wysokiego poziomu urbanizacji w Europie • wskazuje na mapie i podaje nazwy głównych obszarów wydobycia surowców energetycznych oraz okręgów przemysłowych (także high-tech) w Europie • opisuje położenie geograficzne wybranych państw (Rosji, Litwy, Białorusi, Ukrainy, Czech, Słowacji, Niemiec, Włoch i Wielkiej Brytanii) na podstawie mapy • omawia warunki przyrodnicze podanych państw na podstawie mapy • wymienia najważniejsze cechy społeczno-ekonomiczne wybranych państw (Rosji, Litwy, Białorusi, Ukrainy, Czech, Słowacji, Niemiec, Włoch i Wielkiej Brytanii)
VIII. AZJA /6 g. w/w + <ul style="list-style-type: none"> • Kontrasty klimatyczne • Konflikty zbrojne • Uwarunkowania rozwoju gospodarczego • Azjatyckie tygrysy 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy i wskazuje na mapie obszary w Azji objęte konfliktami zbrojnymi • wyjaśnia wpływ warunków naturalnych na działalność gospodarczą człowieka na wybranych przykładach • wymienia cechy gospodarki azjatyckich tygrysów • opisuje położenie geograficzne Indii, Chin i Japonii na podstawie mapy

o Środowisko przyrodnicze, ludność i gospodarka Chin, Japonii oraz Indii

• charakteryzuje warunki przyrodnicze i gospodarkę Indii, Chin i Japonii na podstawie mapy
wymienia najważniejsze cechy społeczno-gospodarcze Indii, Chin i Japonii
• opisuje klęski żywiołowe występujące w wybranych państwach Azji.

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z GEORRAFII DLA KLASY II- GEOGRAFIA REGIONALNA ŚWIATA
Wymagania ponadpodstawowe

Dział programu Materiał. Ilość godzin	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń poprawnie:
I. Kontynenty i oceany na kuli ziemskiej/ 2 g • Rozkład lądów i oceanów • Współrzędne i rozciągłości	<ul style="list-style-type: none"> o Porównuje wielkość kontynentów i oceanów, podaje cechy różniące kontynenty o Określa położenie kontynentów, podając współrzędne skrajnych punktów, oblicza rozciągłości w stopniach i kilometrach
II. Zakres wymagań dotyczących wszystkich kolejno omawianych kontynentów: Afryki, Ameryki N i S. Europy, Azji i Australii i Antarktydy o Położ. geogr. i linia brzegowa o Ukształtowanie powierzchni i budowa geolog. o Klimat, strefy klimatyczno-roślinne o Wody powierzchniowe o Zróżnicowanie rasowe, językowe i religijne ludności o Rozmieszczenie ludności. Podział polityczny o Problemy mieszkańców, konflikty o Wskaźniki PKB i HDI o Cechy gospodarki kontynentu	<ul style="list-style-type: none"> • Oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową danego kontynentu • wykazuje związek między budową geologiczną a ukształtowaniem pionowym kontynentu • określa wpływ czynników klimatycznych na układ stref klimatycznych i roślinnych I • dowodzi związku między warunkami klimatycznymi, ukształtowaniem pionowym a gęstością i układem sieci rzecznej • ocenia wpływ warunków przyrodniczych na rozmieszczenie ludności na kontynencie • wyjaśnia przyczyny i skutki zróżnicowania przyrostu naturalnego ludności • wymienia przyczyny i skutki wybranych konfliktów zbrojnych na kontynencie • ocenia warunki środowiska przyrodniczego lądu pod kątem możliwości rozwoju rolnictwa, przemysłu i usług (w tym turystyki) • analizuje mapy gospodarcze i formułuje wnioski • porównuje cechy państw o różnym poziomie rozwoju gospodarczego • odczytuje i interpretuje dane statystyczne dotyczące zagadnień m.in. społecznych i gospodarczych oraz formułuje wnioski • lokalizuje na mapach konturowych kontynentów wybrane elementy linii brzegowej krain geograficznych, sieci wodnej, państwa i stolice
• Afryka /5 g.: w/w + o Rowy tektoniczne o Eksplozja demograficzna o Problemy mieszkańców Afryki o Wskaźniki PKB i HDI, różce rozwoju gospod. o Środowisko przyrodnicze, ludność i gospodarka Egiptu, Etiopii oraz Republiki Południowej Afryki	<ul style="list-style-type: none"> • wszystkie w/w + • dowodzi symetrycznego położenia Afryki względem równika • wyjaśnia mechanizm powstawania rowów tektonicznych we wschodniej Afryce • wyjaśnia przyczyny i skutki wysokiego przyrostu naturalnego ludności • wymienia przyczyny i skutki wybranych konfliktów zbrojnych w Afryce • charakteryzuje środowisko przyrodnicze oraz cechy społeczne, gospodarcze i polityczne Egiptu, Etiopii oraz RPA • porównuje PKB i HDI Egiptu, Etiopii oraz RPA i formułuje wnioski
• Ameryka N i S /6 g.:w/w + o Migracje o Rozmieszczenie ludności o Procesy urbanizacyjne o Miasta-giganty o Uwarunkowania rozwoju gospodarczego o Bogata północ i biedne południe o Środowisko przyrodnicze, ludność i gospodarka Stanów Zjednoczonych, Meksyku oraz Brazylii	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ migracji na zróżnicowanie rasowe i etniczne ludności Ameryki • analizuje przyczyny wzrostu liczby ludności i prognozuje dalsze zmiany • wyjaśnia przyczyny wysokiego poziomu urbanizacji w Ameryce N i S • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania poziomu rozwoju gospodarczego pomiędzy bogatą północą i biednym południem Ameryki • opisuje powiązania między warunkami przyrod. a obszarami koncentracji przemysłu w Ameryce • wykazuje specyfikę środowiska przyrodniczego wybranych państw Ameryki • porównuje cechy państw o różnym poziomie rozwoju gospodarczego • wykazuje różnice w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego państw Ameryki • charakteryzuje i porównuje typy gospodarki rolnej w USA, Meksyku i Brazylii • udowadnia, że Stany Zjednoczone są potęgą gospodarczą • ocenia zmiany zachodzące w ostatnich latach w gospodarce Brazylii i Meksyku
V. Antarktyda /1 g. w/w + Pokrywa lodowa. Badania, działalność człowieka i sytuacja prawna Antarktydy	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje uwarunkowania powstania pokrywy lodowej na Antarktydzie • ocenia celowość badań prowadzonych przez naukowców na Antarktydzie
VI. Australia /2 g. w/w + • Baseny artezyjskie o Zróżnicowanie ludności, urbanizacja o Gospodarka o Regiony geograficzne Oceanii	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia warunki środowiska przyrodniczego Australii i Oceanii z punktu widzenia warunków życia oraz gospodarki ludzi • określa znaczenie wód artezyjskich dla gospodarki człowieka • analizuje uwarunkowania rozmieszczenia ludności Australii i Oceanii • opisuje przyczyny małej gęstości zaludnienia oraz niskiej urbanizacji Oceanii • wykazuje wpływ migracji na zróżnicowanie społeczeństwa Australii
VII. EUROPA /12 g. W/W + o Potencjał gospodarczy o Okręgi przemysłowe Europy o Zróżnicowanie poziomu rozwoju przemysłu o Energetyka w Europie • Środowisko przyrodnicze, ludność i gospodarka Rosji, Litwy, Białorusi, Ukrainy, Czech, Słowacji, Niemiec, Włoch i Wielkiej Brytanii	<ul style="list-style-type: none"> o wyjaśnia genezę wybranych europejskich jezior o wyjaśnia przyczyny i skutki wybranych problemów demograficznych Europy o przewidywa zmiany demograficzne w Europie o porównuje poziom rozwoju rolnictwa w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej o wykazuje przyczyny zmian struktury wydobywania surowców w Europie o wyjaśnia, na czym polega proces restrukturyzacji przemysłu w wybranych krajach europejskich o opisuje środowisko przyrodnicze oraz zagadnienia gospodarcze, społeczne i polityczne w wybranych państwach Europy (sąsiadów Polski, Włochy i Wielka Brytania) o ocenia środowisko przyrodn. europejskiej i azjatyckiej części Rosji oraz jego wpływ na rozmieszczenie ludności i rozwój gospodarki o omawia przemiany gospodarcze zachodzące w wybranych państwach Europy

VIII. AZJA /6 g. w/w + <ul style="list-style-type: none"> • Kontrasty klimatyczne • Konflikty zbrojne • Uwarunkowania rozwoju gospodarczego • Azjatyckie tygrysy ○ Środowisko przyrodnicze, ludność i gospodarka Chin, Japonii oraz Indii 	<ul style="list-style-type: none"> ○ opisuje przebieg granicy między Azją i Europą na podstawie mapy ○ ocenia gospodarcze wykorzystanie wielkich systemów rzecznych Azji ○ wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozwoju gospodarczego wybranych państw Azji ○ opisuje środowisko oraz wybrane zagadnienia społ.-gospod. Chin, Indii i Japonii ○ omawia uwarunkowania rozwoju rolnictwa na Nizinie Chińskiej ○ analizuje osiągnięcia zielonej rewolucji ○ przewiduje skutki gospodarcze i społeczne wynikające z eksplozji demograficznej w Indiach
--	--

Rozdział	Lp.	Temat	WYMAGANIA PODSTAWOWE DLA SZKOŁY SPECJALNEJ - KLASA II
I. Afryka	1.	Po obu stronach równika – środowisko przyrodnicze Afryki	<i>Uczeń:</i> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje Afrykę na mapie świata • wymienia nazwy stref klimatyczno-roślinno-glebowych Afryki • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Afryki wybrane elementy linii brzegowej, krainy geograficzne, rzeki i jeziora oraz podaje ich nazwy
	2.	Problemy mieszkańców Afryki	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „gęstość zaludnienia” • wymienia nazwy odmian ludzkich zamieszkujących Afrykę • wymienia przyczyny ubóstwa państw Afryki • pokazuje na mapie najgęściej i najslabiej zaludnione obszary w Afryce • wymienia problemy mieszkańców Afryki
	3.	Najlepiej rozwinięte gospodarczo państwa Afryki	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje Egipt i RPA na mapie świata, podaje nazwy ich stolic oraz nazwy państw sąsiadujących z tymi krajami • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Egiptu i RPA • wymienia nazwy obszarów gęsto zaludnionych w Egipcie • wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w Egipcie i w RPA • wyjaśnia znaczenie Kanału Sueskiego
Ameryka	4.	Od bieguna do bieguna – środowisko przyrodnicze Ameryki	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje Amerykę na mapie świata • wskazuje wybrane elementy linii brzegowej Ameryki na mapie oraz podaje ich nazwy • wymienia czynniki geograficzne kształtujące klimat Ameryki • wskazuje na mapie najważniejsze krainy geograficzne, rzeki i jeziora Ameryki Północnej i Południowej oraz podaje ich nazwy
	5.	Mozaika społeczna Ameryki	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy rdzennych mieszkańców Ameryki oraz odmian ludzkich zamieszkujących Amerykę • wyjaśnia znaczenie terminów: „imigracja”, „emigracja” • wskazuje na mapie obszary gęsto i słabo zaludnione oraz podaje ich nazwy • wskazuje na mapie największe miasta Ameryki i wymienia ich nazwy
	6.	Pierwsze mocarstwo świata – USA	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata Stany Zjednoczone, podaje nazwę ich stolicy i nazwy państw sąsiadujących • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Stanów Zjednoczonych • wymienia nazwy najważniejszych surowców mineralnych wydobywanych w Stanach Zjednoczonych • wymienia nazwy głównych roślin uprawianych na terenie Stanów Zjednoczonych • wymienia nazwy regionów gospodarczych Stanów Zjednoczonych
	7.	Zielone płuca świata – Brazylia	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata Brazylię i podaje nazwę jej stolicy • wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne i najważniejsze rzeki Brazylii • wskazuje na mapie największe miasta Brazylii • wymienia skutki wylesiania Amazonii
Australia	8.	Australia – kontynent na antypodach	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata Australię i Oceanię • wymienia nazwy osobliwości przyrodniczych Australii • wskazuje na mapie najważniejsze obiekty geograficzne Australii: rzeki, jeziora i krainy geograficzne oraz podaje ich nazwy • wskazuje na mapie największe miasta Australii • wymienia główne cechy gospodarki Związku Australijskiego
Arktyka i Antarktyka	9.	Lodowe pustynie	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „Arktyka”, „Antarktyka” • wskazuje na mapie świata Arktykę i Antarktykę • wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego Arktyki i Antarktyki ze szczególnym uwzględnieniem cech klimatu
Azja	10.	Azja – kontynent wielkich kontrastów	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „Eurazja” • wskazuje na mapie świata Eurazję i Azję • wymienia przykłady kontrastów geograficznych Azji • wskazuje na mapie wybrane elementy linii brzegowej Azji • wymienia czynniki geograficzne kształtujące klimat Azji • wskazuje na mapie najważniejsze krainy geograficzne, rzeki i jeziora Azji oraz wymienia ich nazwy
	11.	W rytmie monsunu	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „monsun” • wskazuje na mapie obszary występowania monsunu
	12.	Chiny – najludniejszy kraj świata	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Chiny, podaje nazwę ich stolicy oraz nazwy państw sąsiadujących • wskazuje na mapie krainy geograficzne oraz najważniejsze rzeki w Chinach oraz wymienia ich nazwy • wymienia nazwy bogactw mineralnych Chin • wymienia nazwy głównych roślin uprawnych • wymienia najważniejsze cechy gospodarki Chin

	13.	Japonia – kraj kwitnącej gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata Japonię i podaje nazwę jej stolicy • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Japonii • opisuje skutki trzęsień ziemi, tajfunów i tsunami • wymienia japońskie produkty znane na całym świecie • przedstawia znaczenie rybołówstwa dla gospodarki Japonii • wskazuje na mapie wielkie miasta Japonii i wymienia ich nazwy
	14.	Indie – państwo bogaczy i nędzarzy	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Indie, podaje nazwę ich stolicy oraz nazwy państw sąsiadujących • wskazuje na mapie główne krainy geograficzne i rzeki Indii oraz wymienia ich nazwy • przedstawia uwarunkowania wysokiego przyrostu naturalnego w Indiach • wymienia nazwy głównych roślin uprawnych • wymienia nazwy bogactw mineralnych Indii • opisuje kontrasty społeczne i gospodarcze w Indiach
	15.	Czarne złoto Bliskiego Wschodu	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „Bliski Wschód” • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej państwa należące do regionu Bliskiego Wschodu • wymienia cechy środowiska przyrodniczego i gospodarki Bliskiego Wschodu • wymienia nazwy państw, na których obszarze znajdują się najbogatsze złoża ropy naftowej • opisuje cechy kultury islamskiej
Europa	16.	Środowisko przyrodnicze Starożytności	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata Europę • wskazuje na mapie wybrane elementy linii brzegowej Europy • wskazuje na mapie wybrane niziny, wyżyny i góry Europy oraz wymienia ich nazwy • wymienia cechy ukształtowania powierzchni Europy na podstawie mapy • wskazuje na mapie wybrane europejskie rzeki i jeziora oraz wymienia ich nazwy
	17.	Europa – kontynent nowych państw	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy wybranych krajów Europy • wskazuje najmniejsze i największe państwa Europy pod względem powierzchni i liczby ludności na mapie politycznej Europy
	18.	Europa się starzeje	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny niskiego przyrostu naturalnego • wymienia czynniki wpływające na długość życia w Europie
	19.	Ludność i urbanizacja w Europie	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia odmiany człowieka zamieszkujące Europę • wymienia przykłady zróżnicowania kulturowego mieszkańców Europy • wskazuje na mapie obszary o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia w Europie oraz wymienia ich nazwy • wskazuje na mapie największe miasta Europy oraz wymienia ich nazwy
	20.	Surowe środowisko Europy Północnej	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje kraje Europy Północnej na mapie • wymienia warunki przyrodnicze Europy Północnej niesprzyjające działalności człowieka • wymienia cechy środowiska przyrodniczego Europy Północnej sprzyjające działalności człowieka • wymienia nazwy głównych bogactw naturalnych krajów skandynawskich
	21.	Gospodarka w cieniu Alp	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „kraje alpejskie” • wskazuje kraje alpejskie na mapie ogólnogeograficznej, wymienia nazwy tych państw oraz nazwy ich stolic • wymienia czynniki decydujące o występowaniu lodowców górskich w Alpach • wymienia wiodące działy gospodarki krajów alpejskich
	22.	Turystyczne bogactwo Europy Południowej	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu „kraje śródziemnomorskie” • wskazuje na mapie kraje Europy Południowej i wymienia nazwy ich stolic • przedstawia turystyczną atrakcyjność regionu śródziemnomorskiego • wskazuje na mapie wyspy położone na Morzu Śródziemnym i wymienia ich nazwy • wskazuje na mapie góry znajdujące się na obszarze południowej Europy i wymienia ich nazwy • wymienia przykłady atrakcji turystycznych południowej Europy
	23.	Francja – rolnictwo XXI wieku	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Francję i podaje nazwę jej stolicy • wymienia nazwy roślin uprawianych we Francji • opisuje produkty charakterystyczne dla Francji
Sąsiedzi Polski	24.	Niemcy – potęga gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Niemcy, podaje nazwę stolicy tego państwa oraz nazwy krajów z nim sąsiadujących • wymienia nazwy wybranych roślin uprawianych w Niemczech
	25.	Słowacja i Czecha – wspólna przeszłość, odrębna przyszłość	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Czechy i Słowację, wymienia nazwy ich stolic oraz nazwy państw sąsiadujących z tymi krajami • wskazuje na mapie i wymienia nazwy głównych krain geograficznych oraz najważniejszych rzek Czech i Słowacji
	26.	Problemy gospodarcze oraz demograficzne Litwy, Białorusi i Ukrainy	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Litwę, Białoruś i Ukrainę, wymienia nazwy ich stolic • wskazuje na mapie główne krainy geograficzne i najważniejsze rzeki Litwy, Białorusi i Ukrainy • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego • wymienia problemy demograficzne Białorusi, Litwy i Ukrainy

27.	Rosja – największe państwo świata	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Rosję, wymienia nazwę jej stolicy • wskazuje na mapie główne krainy geograficzne, rzeki i jeziora Rosji oraz wymienia ich nazwy • wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Rosji • wyjaśnia znaczenie terminu „wieloletnia zmarzlina • wymienia główne cechy rosyjskiej gospodarki • wymienia przyczyny ujemnego przyrostu naturalnego w Rosji • wymienia nazwy bogactw naturalnych Rosji
-----	-----------------------------------	---

Uwagi:

Praca z mapą polega na odczytywaniu określonych nazw obiektów geograficznych.

Sprawdziany z mapy tylko z wykorzystaniem map w atlasie.

Wiadomości dotyczące gospodarki, środowiska podanych regionów w oparciu i tekst i ilustracje.

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z GEOGRAFII POLSKI DLA KLASY III

Wymagania podstawowe

Dział programu. Tematy. Liczba godzin	Uczeń poprawnie
I. Środowisko przyrodnicze Polski/15 <ul style="list-style-type: none"> o Położenie Polski w Europie i na świecie, korzyści, współrzędne sąsiedzi Polski, obszar. o Dzieje geologiczne Polski, jednostki tektoniczne, wydarzenia geolog. na terenie Polski, formy i osady polodowcowe o Cechy rzeźby polodowcowej o Podział i pochodzenie surowców mineralnych o Cechy kształtowania powierzchni Polski; pasowość kształtowania, o Krainy geograficzne o Czynniki klimatyczne, cechy klimatu o Cechy sieci rzecznej Polski; rzeki i jeziora , lokalizacja na mapach o Wody podziemne, rodzaje o Bałtyk, cechy, fazy rozwoju, typy wybrzeży, zanieczyszczenie Bałtyku o Gleby Polski, opis, podział, erozja o Zbiorowiska roślinne w Polsce, funkcje lasów, świat zwierząt o Ochrona przyrody w Polsce, parki narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> o Określa położenie Polski, zna wielkość, sąsiadów oraz korzyści z położenia o Wskazuje na mapie główne jednostki tektoniczne Polski, wymienia ich nazwy o Zna najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski o Wskazuje na mapie zasięgi zlodowaceń i wymienia ich nazwy, rozpoznaje formy i osady polodowcowe na schematach oraz wskazuje na mapie obszary ich występ. o Zna podział surowców mineralnych, wskazuje na mapie Polski gdzie występują o Wymienia cechy rzeźby Polski, wskazuje na mapie Polski pasy kształtowania powierzchni i wymienia ich nazwy, lokalizuje największe krainy geograficzne o Wymienia czynniki geograficzne wpływające na klimat Polski, opisuje klimat Polski o Wskazuje na mapie konturowej Polski największe rzeki i jeziora i zna ich nazwy o Wymienia przyczyny i skutki powodzi o Wskazuje na mapie Polski obszary występowania wód podziemnych, zna rodzaje o Wskazuje i opisuje położenie Morza Bałtyckiego, jego linię brzegową, wymienia i pokazuje główne typy wybrzeży i zna cechy Bałtyku, wymienia główne przyczyny zanieczyszczenia o Wie co to jest gleba, wymienia czynniki glebotwórcze, klasyfikuje gleby Polski na strefowe i astrefowe, Analizuje na mapach mapy gleb rozmieszczenie gleb Polski o Wymienia funkcje lasów, rozpoznaje typy zbiorowisk roślinnych w Polsce o Rozróżnia formy ochrony przyrody w Polsce, wskazuje na mapie parki narodowe w Polsce i wymienia ich nazwy, rozpoznaje i wymienia nazwy gatunków roślin i zwierząt prawnie chronionych w Polsce o Dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych tematów stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych. Korzysta z odpowiednich danych statystycznych
II. Ludność Polski /10 <ul style="list-style-type: none"> o Podział administracyjny Polski o Liczba ludności , przyczyny zmian, struktura narodowościowa, mniejszości narodowe i etniczne o Przyrost naturalny i rzeczywisty Migracje wew. i zew. - kierunki, Polonia, reemigracja o Struktura płci i wieku społeczeństwa piramida płci i wieku o Gęstość zaludnienia Polski, czynniki rozmieszczenia ludności o Urbanizacja, przyczyny, skutki, wsie funkcje miast, strefy podmiejskie. o Struktura zatrudnienia w Polsce, Przyczyny i skutki bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> o opisuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po 1939 rok wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe i etniczne o wymienia czynniki wpływające na zmiany liczby ludności, wymienia regiony o dodatnim i ujemnym przyroście naturalnym, oblicza współczynniki o opisuje na podstawie wykresu strukturę płci i wieku społeczeństwa polskiego, wymienia przyczyny starzenia się społeczeństwa i jego skutki, omawia piramidy płci i wieku o wyjaśnia najważniejsze terminy i pojęcia demograficzne o wskazuje na mapie Polski obszary o różnej gęstości zaludnienia, podaje przyczyny i skutki o wskazuje na mapie Polski obszary najbardziej i najslabiej zurbanizowane, podaje przyczyny, opisuje cechy i funkcje wsi , stref podmiejskich i miast o wskazuje na mapie Polski największe miasta i zna województwa o Omawia strukturę zatrudnienia ludności w Polsce w ostatnich latach, zmiany po II wojnie o wymienia przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce o wymienia główne przyczyny i kierunki migracji wewnętrznych i zewnętrznych, wpływ na zmiany liczbę ludności
III. Gospodarka Polski <ul style="list-style-type: none"> o Przemysł; funkcje, czynniki lokal. surowce mineralne, eksport, import surowców, podział przemysłu, znaczenie energetyki. Gospodarka morską. Restrukturyzacja przemysłu, kierunki rozwoju po1989. Ośrodki i okręgi przemysłowe. Wpływ przemysłu na środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> o Wymienia funkcje przemysłu, czynniki lokalizacji, udział w ogólnym PKB, zna podział o Zna surowce mineralne Polski, ich lokalizację , wie jakie i skąd importujemy surowce o Posługuje się danymi statystycznymi i mapami tematycznymi oraz terminami geogr. o Omawia energetykę w Polsce, zna rodzaje elektrowni, zna największe elektrownie o Wyjaśnia termin gospodarka morską i jej znaczenie dla gospodarki, zna największe porty o Wie co to okręg i ośrodek przemysłowy, opisuje największe okręgi przem. Polski o Omawia rozmieszczenie przemysłu Polski, opisuje zmiany po 1989 oraz znaczenie w gospodarce światowej o Określa jakie zmiany w środowisku wywołuje przemysł, jak im zapobiegać

<ul style="list-style-type: none"> o Rolnictwo; czynniki rozwoju, rośliny uprawne, rejon upraw. Chów zwierząt. Stan polskiego rolnictwa, kierunki zmian, rolnictwo ekologiczne, bariery w rozwoju, Znaczenie w PKB i zatrudnieniu 	<ul style="list-style-type: none"> o Zna podstawowe terminy, odpowiednio je stosuje, korzysta z map i danych liczbowych o Omawia uwarunkowania przyrodnicze i pozapryrodnicze rolnictwa, zna bariery rozwoju o Omawia uprawę roślin i hodowlę zwierząt w Polsce, lokalizuje na mapach obszary o Porównuje polskie rolnictwo z innymi krajami, rozumie konieczność zmian o Zna wpływ rolnictwa na środowisko
<p>Usługi; podział usług, znaczenie gospodarcze, transport- rodzaje i ich cechy, sieć transportu w Polsce. Łączność. Handel zagraniczny. Turystyka- kierunki, regiony, znaczenie w gospodarce Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Wyjaśnia podstawowe terminy, odpowiednio je stosuje, korzysta z map i danych liczbowych o Transport: omawia rodzaje, cechy, zalety i wady. Znaczenie w Polsce. Główne szlaki transportu, stan dróg i środków transportu w Polsce, konieczność modernizacji. o Łączność: zna rodzaje i znaczenie dla gospodarki i w życiu codziennym. Telefonია i Internet. o Handel zagraniczny: omawia saldo bilansu handlowego Polski, główni partnerzy i towary o Turystyka: omawia rolę w gospodarce, walory turystyczne i zagospodarowanie Polski.
<p>IV. Przegląd krain geograficznych Czynniki kształtujące krajobraz krain Klimat krain geograficznych. Ludność Gospodarka krain geograficznych. Opis Karpat – Beskidów (rzeźba, klimat, gospodarka, ludność, tradycje).</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Wskazuje na mapie Polski omawiane krainy geograficzne: opisuje cechy krajobrazu, parki narodowe i kompleksy leśne, wymienia atrakcje turystyczne, opisuje wybrane miasta, opisuje na podstawie map klimatycznych klimat i rozmieszczenie ludności, wymienia bogactwa naturalne, główne obszary przemysłowe i rolnicze. o Opisuje dokładnie swój region: Karpaty- Beskidy: omawia różnice w krajobrazie polskich Karpat. Omawia środowisko przyrodnicze i gospodarkę człowieka w swoim regionie. Ocenia zagospodarowanie turystyczne. Odnosi się do tradycji. Ocenia wpływ człowieka na środowisko.
<p>V. Polska w świecie Wskaźniki i poziom rozwoju gospodarczego Miejsce Polski w świecie pod wzg. produkcji wybranych towarów. Inwestycje zagraniczne. Organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Polska. Euroregiony</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Zna wskaźniki określające poziom rozwoju gospodarczego Polski. Porównuje i ocenia PKB Polski z innymi krajami, wykorzystuje do tego inne dane statystyczne. o Wymienia korzyści ze współpracy międzynarodowej, omawia, z punktu widzenia zagranicznego inwestora, czynniki zachęcające i zniechęcające do inwestowania w Polsce. Wymienia przykłady inwestycji zagranicznych w Polsce, wymienia przykłady współpracy Polski z innymi krajami, wskazuje na mapie i wymienia nazwy euroregionów

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z GEOGRAFII POLSKI DLA KLASY III

Wymagania ponadpodstawowe

Dział programu. Tematy. Liczba godzin	Uczeń poprawnie
<p>I. Środowisko przyrodnicze Polski/15</p> <ul style="list-style-type: none"> • Położenie Polski w Europie i na świecie, korzyści, współrzędne sąsiedzi Polski, obszar. • Dzieje geologiczne Polski, jednostki tektoniczne, wydarzenia geolog. na terenie Polski, formy i osady polodow, cechy rzeźby • Podział i pochodzenie surowców mineralnych • Cechy ukształtowania powierzchni Polski; pasowość ukształtowania, krainy geogr. • Czynniki klimatyczne, cechy klimatu • Cechy sieci rzecznej Polski; rzeki i jeziora, lokalizacja na mapach • Wody podziemne, rodzaje • Bałtyk, cechy, fazy rozwoju, typy wybrzeży, zanieczyszczenie Bałtyku • Gleby Polski, opis, podział, erozja • Zbiorowiska roślinne w Polsce, funkcje lasów, świat zwierząt • Formy ochrony przyrody w Polsce, parki narodowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> o Opisuje położenie fizycznogeograficzne, polityczne i matematyczne Polski, oblicza rozciągłość równoleżnikową i południkową Polski, wykazuje korzyści i zagrożenia wynikające z położenia Polski o Charakteryzuje główne jednostki tektoniczne Polski, wykazuje związki między budową geologiczną a wydarzeniami o Wyjaśnia genezę wybranych form i osadów polodowcowych, analizuje i porównuje cechy krajobrazu o Wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem surowców mineralnych o Analizuje zasoby surowców mineralnych w Polsce, lokalizuje je na mapie Polski o Wyjaśnia wpływ wydarzeń z przeszłości geologicznej oraz współczesnych na rzeźbę powierzchni Polski o Opisuje formy rzeźby terenu według wieku i sposobu powstania. Lokalizuje krainy na mapie konturowej o Porównuje cechy rzeźby terenu, rozpoznaje formy na podstawie rysunku poziomicowego o Wyjaśnia wpływ czynników geograficznych na cechy klimatu Polski, opisuje składniki klimatu, wyjaśnia przyczyny zróżnicowania, wykazuje przejściowość klimatu w Polsce, zna długość okresu wegetacyjnego o Wyjaśnia zróżnicowanie sieci rzecznej w Polsce, asymetrię dorzeczy, podpisuje największe rzeki, ocenia zasoby, stopień wykorzystania wód, w tym mineralnych o Wyjaśnia genezę wybranych typów jezior w Polsce oraz podaje ich przykłady, zna położenie o Charakteryzuje na podstawie map etapy rozwoju Bałtyku, omawia genezę poszczególnych typów wybrzeży o Proponuje sposoby ochrony wód Bałtyku przed zanieczyszczeniami o Analizuje profil glebowy wybranych typów gleb, ocenia przydatność rolniczą głównych typów gleb Polski o wyjaśnia zależności między klimatem a szatą roślinną, ocenia lesistość Polski na tle innych państw o Uzasadnia konieczność ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce o formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych, ludnościowych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów o Lokalizuje na mapach konturowych wybrane elementy środowiska przyrodniczego Polski
<p>II. Ludność Polski /10</p> <ul style="list-style-type: none"> o Podział administracyjny Polski o Liczba ludności, przyczyny zmian, struktura narodowościowa, mniejszości narodowe i etniczne o Przyrost naturalny i rzeczywisty Migracje wew. i zew.- kierunki, Polonia, reemigracja o Struktura płci i wieku społeczeństwa piramida płci i wieku o Gęstość zaludnienia Polski, czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności o Urbanizacja, przyczyny, skutki, wsie funkcje miast, strefy podmiejskie. o Struktura zatrudnienia w Polsce, Przyczyny i skutki bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> o Analizuje znaczenie podziału administracyjnego dla funkcjonowania kraju wymienia zadania poszczególnych szczebli administracji samorządowej o Porównuje liczbę ludności Polski z liczbą ludności innych krajów Europy o Wykazuje przyczyny i skutki spadku współczynnika przyrostu naturalnego w ostatnich latach o Oblicza i omawia współczynniki: przyrostu naturalnego, zgonów, urodzeń oraz rzeczywistego o Prognozuje zmiany liczby ludności Polski w przyszłości o Prognozuje zmiany struktury płci i wieku ludności, wyjaśnia i skutki starzenia się społeczeństw o Omawia rozmieszczenie ludności w Polsce, porównuje z gęstością zaludnienia innych krajów wyjaśnia przyczyny i skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce o Porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce z innymi krajami, ocenia wpływ koncentracji ludności na środowisko przyrodnicze o Wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze zatrudnienia w Polsce, opisuje przeciwdziałanie stopy bezrobocia w Polsce, proponuje sposoby przeciwdziałania bezrobociu o Oblicza saldo migracji i przyrost rzeczywisty ludności Polski i interpretuje uzyskane dane o Porównuje liczebność mniejszości narodowych w Polsce przed i po II wojnie światowej o Formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych, ludnościowych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów
<p>III. Gospodarka Polski Przemysł; funkcje, czynniki lokal. surowce mineralne, eksport, import surowców, podział przemysłu, znaczenie energetyki. Gospodarka morska. Restrukturyzacja przemysłu, kierunki rozwoju po 1989. Ośrodki i okręgi przemysł. Wpływ przemysłu na środowisko</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Ocenia znaczenie przemysłu, określa perspektywy rozwoju przemysłu w Polsce i kierunki zmian o Ocenia na podstawie danych zasoby surowców mineralnych w Polsce, wykazuje potrzebę racjonalnego wykorzystania surowców mineralnych oraz konieczność dbania o środowisko o Wyjaśnia związki między lokalizacją przemysłu a czynnikami lokalizacji oraz wpływ zakładu na środowisko o Ocenia stan polskiej energetyki jej znaczenie dla gospodarki oraz kierunki jej rozwoju (en. alternatywna) o Charakteryzuje czynniki sprzyjające rozwojowi gospodarki morskiej w Polsce, proponuje zmiany o Wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania lokalizacji okręgów przemysłowych, ocenia wady i zalety

<p>Rolnictwo; czynniki rozwoju, rośliny uprawne, rejon upraw. Chów zwierząt. Stan polskiego rolnictwa, kierunki zmian, rolnictwo ekologiczne, bariery w rozwoju, Znaczenie w PKB i zatrudnieniu</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Ocenia warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa: ocenia strukturę użytkowania ziemi, opisuje poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa, analizuje skutki rozdrobnienia gospodarstw rolnych oraz zatrudnienie w polskim rolnictwie i porównuje je z innymi krajami o Wyjaśnia związek między rodzajem upraw a żyznością i typem gleb, uzasadnia regionalne zróżnicowanie struktury upraw o Porównuje plony i zbiory wybranych roślin w Polsce z plonami i zbiorami tych roślin w innych krajach o Ocenia strukturę chowu zwierząt gospodarskich, wyjaśnia regionalne zróżnicowanie obsady wybranych zwierząt
<p>Usługi; podział usług, znaczenie gospodarcze, transport- rodzaje i ich cechy, sieć transportu w Polsce. Łączność. Handel zagraniczny. Turystyka- kierunki, regiony, znaczenie w gospodarce Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Wyjaśnia przyczyny i skutki wzrostu zatrudnienia w usługach o Wykazuje wady i zalety różnych rodzajów transportu, analizuje stan dróg, gęstości sieci oraz znaczenie różnych rodzajów transportu. Podaje przyczyny wzrostu znaczenia transportu lotniczego i spadku wodnego o Ocenia zmiany zachodzące w Polsce na skutek rozwoju telekomunikacji, wykazuje związki między rozwojem gospodarczym a poziomem łączności o Ocenia wartość eksportu przypadającą na jednego mieszkańca w Polsce i innych krajach, wyjaśnia przyczyny ujemnego salda o Ocenia walory turystyczne Polski z punktu widzenia zagranicznego turysty, analizuje dane statystyczne przyjazdów turystów do Polski w ostatnich latach, wykazuje znaczenie bazy turystycznej dla rozwoju turystyki, dowodzi potrzeby ochrony walorów turystycznych
<p>IV. Przegląd krain geograficznych Czynniki kształtujące krajobraz krain Klimat krain geograficznych. Ludność Gospodarka krain geograficznych. Opis Karpat – Beskidów (rzeźba, klimat, gospodarka, ludność, tradycje).</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Wykazuje wpływ czynników rzeźbotwórczych na rzeźbę powierzchni omawianych krain, omawia ich genezę. Uzasadnia konieczność ochrony przyrody w poszczególnych krainach. Porównuje cechy klimatu, rzeźby, sieci wodnej wybranych krain o Ocenia walory turystyczne wybranych krain geograficznych o Ocenia potencjał gospodarczy wybranych krain geograficznych o Ocenia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa i rozwoju przemysłu wybranych krain oraz ich wpływ na środowisko o Proponuje sposoby zagospodarowania terenów zdegradowanych na skutek działalności człowieka o Wykazuje zależności między budową geologiczną a cechami rzeźby w Karpatach i Sudetach o Ocenia warunki i możliwości produkcji rolnej i przemysłowej w regionie zamieszkania, ocenia znaczenie gospodarcze regionu, w którym mieszka na tle kraju, wykazuje specyfikę regionu zamieszkania na tle innych regionów kraju
<p>V. Polska w świecie Wskaźniki i poziom rozwoju gospodarczego Miejsce Polski w świecie. Inwestycje zagraniczne. Organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Polska. Euroregiony</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Analizuje i porównuje dane statystyczne dotyczące produkcji wybranych towarów w Polsce i innych krajach o Wyjaśnia korzyści dla gospodarki Polski wynikające z inwestycji zagranicznych o Określa rolę Polski w strukturach międzynarodowych o Charakteryzuje wybrany euroregion

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z GEOGRAFII POLSKI DLA KLASY III

Wymagania dla uczniów szkoły specjalnej

Dział programu. Tematy. Liczba godzin	<u>Uczeń poprawnie</u>
<p>I. Środowisko przyrodnicze Polski/15</p> <ul style="list-style-type: none"> o Położenie Polski w Europie i na świecie, korzyści, współrzędne sąsiedzi Polski, obszar. o Dzieje geologiczne Polski, jednostki tektoniczne, wydarzenia geologiczne na terenie Polski, formy i osady polodowcowe o Cechy rzeźby polodowcowej o Podział i pochodzenie surowców mineralnych o Cechy ukształtowania powierzchni Polski; pasowość ukształtowania, o Kraje geograficzne o Czynniki klimatyczne, cechy klimatu o Cechy sieci rzecznej Polski; rzeki i jeziora, lokalizacja na mapach o Wody podziemne, rodzaje o Bałtyk, cechy, fazy rozwoju, typy wybrzeży, zanieczyszczenie Bałtyku o Gleby Polski, opis, podział, erozja o Zbiorowiska roślinne w Polsce, funkcje lasów, świat zwierząt o Ochrona przyrody w Polsce, parki narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> o Określa położenie Polski, zna wielkość, sąsiadów o Wskazuje na mapie zasięgi zlodowaceń, rozpoznaje formy i osady polodowcowe na schematach o Zna surowce mineralne, wskazuje na mapie Polski gdzie występują o Wymienia cechy rzeźby Polski, wskazuje na mapie Polski pasy ukształtowania powierzchni i wymienia ich nazwy, lokalizuje największe kraje geograficzne (tylko z użyciem mapy) o Opisuje klimat Polski o Wskazuje na mapie konturowej Polski największe rzeki i jeziora i zna nazwy największych o Wskazuje i opisuje położenie Morza Bałtyckiego, jego linię brzegową, wymienia główne przyczyny zanieczyszczenia o Wie co to jest gleba, pokazuje na mapach rozmieszczenie gleb Polski o Wymienia funkcje lasów, rozpoznaje typy zbiorowisk roślinnych w Polsce (obrazy, zdjęcia) o Pokazuje na mapie parki narodowe w Polsce i wymienia ich nazwy, rozpoznaje i wymienia nazwy gatunków roślin i zwierząt prawnie chronionych w Polsce o Korzysta z danych statystycznych o Korzysta z odpowiednich map w atlasie o Prowadzi notatki w zeszycie o Wykonuje zadania w zakresie swoich możliwości
<p>II. Ludność Polski /10</p> <ul style="list-style-type: none"> o Podział administracyjny Polski o Liczba ludności, przyczyny zmian, struktura narodowościowa, mniejszości narodowe i etniczne o Przyrost naturalny i rzeczywisty Migracje wew. i zew.- kierunki, Polonia, reemigracja o Struktura płci i wieku społeczeństwa piramida płci i wieku o Gęstość zaludnienia Polski, czynniki rozmieszczenia ludności o Urbanizacja, przyczyny, skutki, wsie funkcje miast, strefy podmiejskie. o Struktura zatrudnienia w Polsce, Przyczyny i skutki bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> o wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe i etniczne o wymienia czynniki wpływające na zmiany liczby ludności, o Umie odczytać dane z wykresów demograficznych i piramidy płci i wieku o zna najważniejsze terminy i pojęcia demograficzne o wskazuje na mapie Polski obszary o różnej gęstości zaludnienia o wskazuje na mapie Polski obszary najbardziej i najmniej zurbanizowane, podaje przyczyny, opisuje cechy i funkcje wsi i miast o wskazuje na mapie Polski największe miasta i zna województwa (korzysta z mapy) o Omawia strukturę zatrudnienia ludności w Polsce w ostatnich latach, - z diagramów kołowych o wymienia główne przyczyny i kierunki migracji wewnętrznych i zewnętrznych

<p>III. Gospodarka Polski</p> <p>o Przemysł; funkcje, czynniki lokal. surowce mineralne, eksport, import surowców, podział przemysłu, znaczenie energetyki. Gospodarka morską. Restrukturyzacja przemysłu, kierunki rozwoju po 1989. Ośrodki i okręgi przemysłowe. Wpływ przemysłu na środowisko</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Wie co to jest przemysł o Zna surowce mineralne Polski, pokazuje najważniejsze na mapie o Posługuje się danymi statystycznymi i mapami tematycznymi o Zna rodzaje elektrowni, o zna największe porty o zna największe okręgi przem. Polski o Określa jakie zmiany w środowisku wywołuje przemysł, podaje przykłady
<p>o Rolnictwo; czynniki rozwoju, rośliny uprawne, rejon upraw. Chów zwierząt. Stan polskiego rolnictwa, kierunki zmian, rolnictwo ekologiczne, bariery w rozwoju, Znaczenie w PKB i zatrudnieniu</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Wie od czego zależy rozwój rolnictwa o Omawia uprawę roślin i hodowlę zwierząt w Polsce, na podstawie rolnictwa najbliższej okolicy o Korzysta z map tematycznych
<p>Usługi; podział usług, znaczenie gospodarce, transport- rodzaje i ich cechy, sieć transportu w Polsce. Łączność. Handel zagraniczny. Turystyka- kierunki, regiony, znaczenie w gospodarce Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> o rozumie podstawowe terminy, o Transport: omawia rodzaje, cechy, zalety i wady - przykłady o Łączność: zna rodzaje i znaczenie dla gospodarki i w życiu codziennym. Telefonii i Internet. o Handel zagraniczny: o Turystyka: podaje przykłady atrakcji turystycznych
<p>IV. Przegląd krain geograficznych</p> <p>Czynniki kształtujące krajobraz krain Klimat krain geograficznych. Ludność Gospodarka krain geograficznych. Opis Karpat – Beskidów (rzeźba, klimat, gospodarka, ludność, tradycje).</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Wskazuje na mapie Polski omawiane krainy geograficzne: o Opisuje dokładnie swój region: Karpaty- Beskidy: omawia różnice w krajobrazie polskich Karpat. Omawia środowisko przyrodnicze i gospodarkę człowieka w swoim regionie. Ocenia zagospodarowanie turystyczne. Odnosi się do tradycji. Ocenia wpływ człowieka na środowisko. (Ew praca dodatkowa)